

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Davida Hipšra, soudkyně Jiřiny Chmelové a soudce Milana Podhrázkého v právní věci žalobce: **Ing. M. H.**, zastoupen Mgr. Ladislavem Mandíkem, advokátem se sídlem U hrušky 63/8, Praha 5, proti žalovaným: **1) Městský úřad Litvínov**, se sídlem náměstí Míru 11, Litvínov, **2) Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, **3) Drážní úřad**, se sídlem Bělehradská 222/128, Praha 2, **4) Dopravní a energetický stavební úřad**, se sídlem Nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 4. 2026, č. j. 16 A 7/2026-19,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a usnesení krajského soudu

[1] Žalobou na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu se žalobce jako vlastník památkově chráněné nemovitosti nacházející se v blízkosti tramvajové tratě domáhal ochrany před trvající nečinností žalovaných správních orgánů. Ty podle jeho názoru navzdory opakovaným podnětům nekonaly ve věci ohrožení bezpečnosti staveb, veřejného zdraví a nemovitých kulturních památek právě v souvislosti s provozem a modernizací dané tramvajové tratě. Zásah do svého vlastnického práva spatřoval žalobce v negativních dopadech špatného technického stavu tramvajové dráhy projevujících se na jeho nemovitosti prostřednictvím vibrací a hluku. Současně s žalobou podal žalobce návrh na vydání předběžného opatření, kterým se domáhal zákazu pokračování v realizaci stavby spočívající v modernizaci dané trati. Návrh odůvodnil tím, že realizací stavebních prací hrozí

vznik nevratných zásahů do stability podloží, poškození konstrukce dotčené nemovité kulturní památky a ohrožení veřejného zájmu.

[2] Krajský soud v Ústí nad Labem v záhlaví uvedeným usnesením podle § 46 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), žalobu odmítl jako nepřipustnou, neboť nebyla naplněna podmínka subsidiarity zásahové žaloby. Soud předeslal, že prakticky shodnou žalobou téhož žalobce se již zabýval v řízení vedeném pod sp. zn. 16 A 11/2025, které skončilo odmítnutím žaloby z důvodu nevyčerpání všech prostředků ochrany. V nynějším řízení se žalobce podle krajského soudu snažil tento nedostatek zhojit, a to prostřednictvím podání označeného jako opatření proti nečinnosti odeslaného žalovaným 2, 3 a 4 dne 19. 2. 2026, které pak ještě doplnil podáním odeslaným dne 21. 2. 2026. K žalobě však přiložil pouze druhé jmenované podání, ze kterého nevyplývalo, co bylo obsahem podání ze dne 19. 2. 2026, a samo o sobě nesplňovalo materiální náležitosti návrhu na opatření proti nečinnosti podle § 80 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Nadto bylo toto podání adresováno i orgánům, které mohly být v kontextu dané žaloby pouze v pozici orgánů prvostupňových.

[3] Krajský soud nicméně nepovažoval za procesně ekonomické vyzývat žalobce k doložení chybějícího podání, neboť z jeho úřední činnosti mu bylo známo, že žalovaný 4) rozhodl dne 24. 2. 2025 rozhodnutím č. j. DESU/121/002927/25, v řízení o vydání povolení záměru pro stavbu dráhy „Modernizace tramvajové trati ul. Nádražní-Poliklinika, Litvínov“, sp. zn. SZ DESU/009195/24/8, které se týkalo právě úseku tramvajové trati v sousedství nemovitosti žalobce. V tomto řízení byl žalobce považován za účastníka, a mohl proto v rámci něj uplatnit shodný okruh námitek jako v podané žalobě. S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu tak krajský soud uzavřel, že existence jiného správního řízení, v němž mohl žalobce chránit svá práva, vylučovala možnost úspěšného podání zásahové žaloby.

II. Kasační stížnost a další podání

[4] Proti v záhlaví označenému usnesení krajského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž namítal nesprávné právní posouzení věci, nepřezkoumatelnost rozhodnutí, porušení zásady efektivní ochrany práv a odepření soudní ochrany.

[5] V kasační stížnosti stěžovatel rovněž tvrdil, že závěr soudu o existenci jiné právní ochrany byl založen na zcela nesprávném skutkovém předpokladu. Poukázal na to, že nebyl nikdy informován o zahájení daného stavebního řízení, vyzván k uplatnění svých práv ani mu v rámci tohoto řízení nebylo doručeno žádné oznámení či rozhodnutí. O existenci stavby se stěžovatel dozvěděl až dne 1. 3. 2026 při zahájení stavebních prací a z veřejně dostupných informací. Jako vlastník nemovité kulturní památky nacházející se pouhé 4 metry od realizované stavby přitom nepochybně měl být účastníkem řízení. Vzhledem k tomu, že jej správní orgány v řízení zcela opomenuly, neměl reálnou možnost svá práva uplatnit a odkaz soudu na toto řízení tak činí soudní ochranu pouze formální a iluzorní. Své opomenutí navíc stěžovatel nepovažoval za nahodilé, nýbrž za důsledek dlouhodobého přístupu správních orgánů, které jeho podněty bagatelizovaly a označovaly za šikanózní.

pokračování

[6] Stěžovatel dále namítal, že krajský soud nesprávně posoudil povahu podané žaloby, když ji zjednodušil na otázku jeho účasti ve stavebním řízení a současně tak zatížil dané rozhodnutí nepřezkoumatelností, neboť se vůbec nevypořádal s podstatou žalobních tvrzení. Žaloba přitom primárně směřovala proti dlouhodobé a systematické nečinnosti správních orgánů a absenci výkonu jejich zákonných povinností v oblasti ochrany poddolovaného území a památkové péče. Tento přetrvávající stav navíc stěžovatel doložil i aktuálním postupem správních orgánů, konkrétně sdělením Krajského úřadu Ústeckého kraje ze dne 13. 4. 2026. Z něj vyplynulo, že krajský úřad podáním stěžovatele ze dne 19. 2. 2026 vůbec nedisponuje a současně se v dané věci nepovažuje za příslušného, pročež podnět postoupil dalšímu správnímu orgánu. Takový postup, v rámci kterého jsou jeho podání bez věcného projednání neustále přeposílána mezi úřady, podle stěžovatele jen potvrzuje faktickou nečinnost a absenci účinné ochrany jeho práv. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[7] Žalovaný 1) se ke kasační stížnosti nevyjádřil. Žalovaný 2) ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se plně ztotožňuje s napadeným usnesením krajského soudu a kasační stížnost považuje za nedůvodnou. Upozornil na to, že stěžovatel v kasační stížnosti odkazuje na sdělení Krajského úřadu Ústeckého kraje, Odboru územního plánování a stavebního řádu ze dne 13. 4. 2026, které však nebylo v řízení před krajským soudem předloženo. Součástí soudního spisu naopak bylo vyjádření Odboru kultury a památkové péče ze dne 24. 3. 2026, které měl krajský soud při svém rozhodování k dispozici. Žalovaný 3) ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že jej podává pouze z procesní opatrnosti a k věcným námitkám se blíže nevyjadřuje, neboť má za to, že v projednávané věci není pasivně legitimován.

[8] Žalovaný 4) ve svém vyjádření navrhl zamítnutí kasační stížnosti a jako neopodstatněné odmítl tvrzení stěžovatele, že byl z řízení před žalovaným 4) o povolení předmětné stavby vyloučen a že mu dané řízení nebylo oznámeno. Uvedl, že dotčené řízení bylo vedeno jako řízení s velkým počtem účastníků a stěžovatel v něm byl považován za účastníka a byl řádně identifikován označením svého pozemku. Oznámení o pokračování řízení i samotné povolení stavebního záměru mu proto bylo v souladu s § 88 odst. 4 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, doručeno formou veřejné vyhlášky. Žalovaný 4) se proto ztotožnil se závěrem krajského soudu, že stěžovatel měl možnost uplatnit veškeré své námitky v tomto řízení, v jehož rámci byl na základě kladného stanoviska Obvodního báňského úřadu posuzován i stěžovatelem namítaný stav poddolovaného území. Žalovaný 4) dále poukázal na to, že také dřívější podání stěžovatele označené jako „Žádost o uplatnění opatření proti nečinnosti podle § 80 zákona č. 500/2004 Sb.“, směřující proti provozu tramvajové dráhy Most – Litvínov, bylo věcně prošetřeno žalovaným 3) v rámci státního dozoru, přičemž kontrola neodhalila žádné důvody pro zastavení provozu dané dráhy. Závěrem žalovaný 4) doplnil, že stěžovatel neuplatnil svá procesní práva ani v předchozím stavebním řízení týkajícím se navazujícího úseku tramvajové trati, a vyjádřil domněnku, že stěžovatel brojí proti existenci tramvajové trati jako takové.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[10] Poté soud přistoupil k přezkoumání napadeného usnesení v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[11] Kasační stížnost **není důvodná**.

[12] Nejvyšší správní soud předesílá, že kasační stížností je napadeno usnesení o odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. pro nepřipustnost. V takovém případě přichází pro stěžovatele z povahy věci v úvahu pouze kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Rozsah přezkumu rozhodnutí soudu je v tomto případě vymezen povahou a obsahem přezkoumávaného rozhodnutí. Jestliže správní soud žalobu stěžovatele odmítl a věc samu meritorně neposuzoval, může Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti zkoumat pouze to, zda byly splněny zákonem stanovené důvody pro odmítnutí žaloby. (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 1. 2016, č. j. 6 Afs 115/2015-25 nebo ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004-98, č. 625/2005 Sb. NSS). „Nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. může obecně spočívat v nesprávném posouzení právní otázky soudem (např. aplikuje-li soud výluku ze soudního přezkumu, která na věc nedopadá), nebo v nepřezkoumatelnosti pro nesrozumitelnost či nedostatek důvodů, zejména skutkových (např. odmítne-li podání pro opožděnost, ačkoliv rozhodné skutečnosti nezjistil), popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek, že došlo k odmítnutí návrhu a tím i odmítnutí soudní ochrany, ač pro takový postup nebyly splněny podmínky.“ (rozsudek NSS ze dne 17. 2. 2016, č. j. 6 As 2/2015-128).

[13] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá mimo jiné nepřezkoumatelnost napadeného usnesení, neboť se krajský soud podle jeho názoru nevypořádává s podstatou žalobních tvrzení, zejména s otázkou dlouhodobé nečinnosti správních orgánů a jejím dopadem na práva stěžovatele.

[14] Nejvyšší správní soud pro stručnost odkazuje na judikaturu popisující, jaké vady naplňují kasační důvod nepřezkoumatelnosti rozsudku (rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 94/2007-107, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008-76 nebo usnesení rozšířeného senátu ze dne 18. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74, č. 1566/2008 Sb. NSS). V souladu s výše uvedenou judikaturou neshledal Nejvyšší správní soud námitku nepřezkoumatelnosti důvodnou. V nynější procesní situaci bylo úkolem krajského soudu v odůvodnění přezkoumatelně vyložit, proč jsou dány podmínky pro odmítnutí žaloby pro nepřipustnost, nikoli věcně posuzovat samotnou důvodnost žalobních tvrzení. Napadené usnesení přitom dostatečně srozumitelně

pokračování

uvádí, z jakých skutkových a právních východisek krajský soud vyšel, jaký důvod nepřipustnosti shledal a proč měl stěžovatel k dispozici jiný prostředek ochrany, takže zásahová žaloba s ohledem na zásadu subsidiarity nemohla obstát. Pokud stěžovatel vytýká, že se krajský soud blíže nezabýval tvrzenou dlouhodobou nečinností správních orgánů a jejím dopadem do jeho práv, přehlíží, že takové námitky směřují do merita věci, k jehož posouzení krajský soud pro závěr o nepřipustnosti žaloby nepřistoupil a ani Nejvyšší správní soud se jimi v řízení o kasační stížnosti proti usnesení o odmítnutí žaloby nemůže zabývat.

[15] Podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. „Nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže návrh je podle zákona nepřipustný.“

[16] Podle § 85 s. ř. s. „Žaloba je nepřipustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.“

[17] Podle rozsudku rozšířeného senátu NSS ze dne 26. 3. 2021, č. j. 6 As 108/2019-39, č. 4178/2021 Sb. NSS, věc „ŽAVES“: „Druhý komplex podmínek je projevem zásady subsidiarity zásahové žaloby. Nesmí totiž existovat žádné jiné správní řízení ani žádný jiný moment, kdy osoba v minulosti mohla nebo teprve v budoucnu bude moci chránit své subjektivní hmotné právo v rámci veřejné správy nebo žalobou před správním soudem (buď jako účastník správního řízení, nebo jako osoba, která sice dle zákona nebyla účastníkem řízení, ovšem proti rozhodnutí má právo podat žalobu podle § 65 odst. 1 s. ř. s.). Je nerozhodné, zda takovou ochranu využila. Tato podmínka proto vylučuje, aby zásahovou žalobu úspěšně podala osoba, která např. nevyužila (nebo sice využila, ale bez úspěchu) opravné prostředky k ochraně svého subjektivního práva, případně soudní ochranu proti rozhodnutí, které z takového řízení vzešlo.“

[18] Podle § 144 odst. 1 a 2 správního řádu „Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, rozumí se řízením s velkým počtem účastníků řízení s více než 30 účastníky. Účastníky v řízení s velkým počtem účastníků lze o zahájení řízení uvědomit veřejnou vyhláškou. Řízení je zahájeno uplynutím lhůty stanovené ve veřejné vyhlášce; lhůta nesmí být kratší než 15 dnů ode dne vyvěšení veřejné vyhlášky na úřední desce.“

[19] Podle § 182 písm. d) stavebního zákona „Účastníky řízení jsou osoby, jejichž vlastnické nebo jiné věcné právo k sousedním stavbám nebo sousedním pozemkům může být rozhodnutím o povolení záměru přímo dotčeno.“

[20] Podle § 188 odst. 3 a 4 stavebního zákona „Účastníci řízení podle § 182 písm. d) se ve vyrozumění o zahájení řízení s velkým počtem účastníků a v dalších písemnostech v řízení identifikují označením pozemků a staveb evidovaných v katastru nemovitostí. V řízení s velkým počtem účastníků se vyrozumění o zahájení řízení doručuje účastníkům řízení podle § 182 písm. a), b) a c) jednotlivě. Ostatní písemnosti se doručují jednotlivě pouze žadateli, obci, na jejímž území má být záměr uskutečněn, a dotčeným orgánům; ostatním účastníkům řízení se doručují veřejnou vyhláškou, o čemž se tyto účastníci poučí ve vyrozumění o zahájení řízení.“

[21] Stěžovatel namítá, že krajský soud žalobu nesprávně právně posoudil, pokud ji zredukoval na otázku jeho účasti ve stavebním řízení. Podle stěžovatele žaloba nesměřovala jen proti jednotlivému správnímu aktu, nýbrž proti dlouhodobé nečinnosti správních

orgánů, systematickému ignorování jeho podnětů a celkovému neplnění zákonných povinností při ochraně poddolovaného území a památkové péče.

[22] Ani tato námitka není důvodná. Krajský soud nepřehlédl širší kontext žalobních tvrzení stěžovatele, ale zhodnotil je z hlediska procesní otázky rozhodné pro posouzení přípustnosti podané zásahové žaloby. Skutečnost, že se jednalo o zásahovou žalobu, přitom vymezil i sám žalobce, když své podání označil jako „*žaloba na ochranu před nezákonným zásahem*.“ V souladu s výše vymezenou právní úpravou a judikaturou Nejvyššího správního soudu (věc ŽAVES) zde proto nebylo zcela určující, v čem stěžovatel spatřuje jádro věci, ale zejména zda se mohl domáhat ochrany svých práv právě zásahovou žalobou, anebo zda měl využít jiné právní prostředky. Jestliže krajský soud uzavřel, že veškeré stěžovatelovy výhrady bylo možno uplatnit v rámci stavebního řízení a v na něj navazujících prostředcích právní ochrany, neposoudil věc nepřiměřeně úzce, ale vyložil, proč žaloba není přípustná.

[23] Stěžovatel přitom v kasační stížnosti nevysvětlil, v čem konkrétně měl být tento závěr krajského soudu nesprávný, ani netvrdil, že by některé námitky nemohl ve stavebním řízení uplatnit. Omezil se jen na obecná tvrzení o dlouhodobé nečinnosti a systémovém selhání správních orgánů. Taková argumentace však nepostačuje, jelikož, jak připomněl rozšířený senát v rozsudku NSS ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS, míra precizace námitek určuje i rozsah soudní ochrany a není na místě, aby soud za účastníka spekulativně domýšlel další argumenty (obdobně rozsudek NSS ze dne 22. 12. 2021, č. j. 8 As 201/2019-80 a ze dne 27. 1. 2022, č. j. 9 Afs 268/2019-86).

[24] Skutečnost, že stěžovatel měl možnost dané námitky uplatnit v jiném řízení, přitom plyne ze správního spisu. Nejvyšší správní soud z něj ověřil, že ve věci modernizace dané tramvajové trati bylo žalovaným 4) vedeno řízení o povolení záměru jako řízení s velkým počtem účastníků. V něm byl stěžovatel jako vlastník sousední nemovitosti považován za účastníka podle § 182 písm. d) stavebního zákona a v souladu s § 188 odst. 3 stavebního zákona byl v tomto řízení řádně identifikován označením svého pozemku. Vzhledem k povaze řízení mu bylo podle vyjádření žalovaného 4) ke kasační stížnosti i podkladů ve správním spise oznámení o pokračování řízení doručováno v souladu s § 188 odst. 4 stavebního zákona a § 144 správního řádu formou veřejné vyhlášky. Neobstojí proto ani tvrzení stěžovatele, že by byl z daného řízení vyloučen či opomenut, ani že o něm nebyl informován či v něm nemohl uplatnit svoje práva.

[25] Důvodná proto není ani námitka, že napadeným usnesením došlo k odepření soudní ochrany či k porušení zásady efektivní ochrany práv. Krajský soud stěžovateli soudní ochranu neodepřel, nýbrž v souladu s právní úpravou a judikaturou Nejvyššího správního soudu stanovil, že se jí nelze domáhat zvolenou zásahovou žalobou, neboť stěžovatel měl možnost brojit proti rozhodnutí žalovaného 4), což ovšem neučinil.

[26] Nejvyšší správní soud se tak ztotožňuje s názorem krajského soudu, že se stěžovatel mohl ochrany domáhat v rámci výše zmiňovaného stavebního řízení, jehož byl účastníkem a zásahová žaloba proto nemohla jako subsidiární prostředek soudní ochrany obstát. Krajský soud proto věc posoudil správně, pokud uzavřel, že je podaná žaloba pro nedostatek subsidiarity podle § 85 s. ř. s. nepřípustná, a z tohoto důvodu ji podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl.

pokračování

[27] Nejvyšší správní soud v tomto kontextu uznává, že doručování pomocí veřejné vyhlášky je pro účastníky řízení méně komfortní než doručování písemností jednotlivě každému účastníkovi. U staveb, jež jsou způsobilé ovlivnit poměry v širším okolí, a tedy dotknout se pozemků řady osob (resp. obecně subjektů), kterou stavba tramvajové trati bezpochyby je, je však využití doručení veřejnou vyhláškou zcela přiměřené situaci. Ani v souzené věci nic nenasvědčuje tomu, že by mělo být výjimečně postupováno jinak. Účastníkům v takovém případě nezbývá než být bdělí a sledovat, co se v okolí jejich pozemků či staveb děje a připravuje, mimo jiné i sledováním úředních desek. Jiné řešení se nenabízí, mají-li být stavby povolovány v reálném čase (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 2. 2021, č. j. 2 As 104/2019-69, nebo rozsudek NSS ze dne 30. 3. 2023, č. j. 4 As 119/2021-24). V souladu se zásadou, že práva náleží bdělým, bylo tedy v zájmu žalobce sledovat dění v jeho okolí a včas bránit svá práva v řízení před správním orgánem prvního stupně (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 9. 2017, č. j. 8 As 136/2016-50).

IV. Závěr a náklady řízení

[28] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[29] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaným v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 8. července 2026

David Hipšr
předseda senátu